"ఈ రాత్రిక తెల్లారేట్టు లేదు. మళ్ళీ పగల్ని చూసే జాతకం మనకుందో లేదో!''

అక్కడున్న అందర్లోనూ ఇదే భయం, ఇదే వణుకు...

ఇల్లు కూలిపోతే మళ్ళీ కట్టుక్కోవచ్చు. పంట కొట్టుకుపోతే మళ్ళీ ఏడాది పండించుకోవచ్చు.

ఆస్తులూ, అంతస్తులూ, గొడ్డూ గోదా... సర్వం నాశనమైనా మనిషనేవాడు బతికుంటే మళ్ళీ పోయినవి సంపాదించ'చ్చు.

అలా అనుకుని బతుకు మీది తీపితో ఇల్లూ వాకిలీ వదిలిపెట్టి అందరూ ఆ ఇంట్లో చేరేరు.

గురవయ్య తాత తన ముఖమ్మీదున్న గజ నిమ్మకాయంత కణితి బుడిపెను ఒకసారి తడుముకుని, భుజాల మీది దుప్పటిని చెవుల చుట్టూ మరింత గట్టిగా బిగించుకుని ముడుచుక్కూర్చున్నాడు. తలుపు తట్టిన శబ్దం విని ఆయన ''తలుపులు తియ్యండెహె! ఎవుల్లో వచ్చినట్లుంది'' అని అరిచేడు.

తలుపులు తియ్యడానికెడుతున్న చాకలి కోటి లింగాన్ని ''చిన్నగా రో! గాలిని లోనికి జొరబడనియ్యమాక'' హెచ్చరించేరు గుంపులోంచి ఎవరో.

తలుపులు కొద్దిగా తెరుచుకోగానే ''బొయ్యి''మని గాలివిమిద్దెలోకి ఊదుకుంటూ ఒక ముసిలోడూ, ఒక ఆడమనిషీ, ఇద్దరు పిల్లలూ తడిసి ముద్దయి లోనికొచ్చేరు. పెద్ద వత్తితో వెలుగుతున్న ఆముదం దీపం ఆరిపోయేట్టుగా వణికింది. మూసుకున్న తలుపుల వెనక చెట్లన్నీ నగ్నంగా కొమ్మలు విరబోసుకుని వజవజమని వణుకుతూ గడగడమని ఊగుతూ ఫెళఫెళమని విరుగుతూ బీభత్సం సృష్టిస్తున్నాయి.

''ఒరే రాముడూ! ఊరంతా ఇక్కడున్నట్టేనా?'' అడిగేడు గురవయ్య తాత.

తండ్రి మంచం దగ్గర నుంచున్న వెంకట్రాముడు అందర్నీ ఒకసారి చూచి ''ఆ ! ఉన్నట్టే'' అన్నాడు.

'ఎప్పుడూ కరువులూ కాటకాలే గాని ఇంత గాలొనను ఎప్పుడన్నా ఎరుగుదుమా' స్వగతంలో అనుకున్నాడు గురవయ్య తాత. కొత్తగా వచ్చినవాళ్ళు తడి బట్టలతోనే కింద కూర్చున్నారు.

ఇప్పుడా గదిలో ఇరవై కుటుంబాలవాళ్ళు — ముసలీ ముతకా, పిల్లాజెల్లాతో సహా అందరూ వణుకుతూ కూర్చున్నారు. వాళ్ళకు పదడుగుల దూరంలో వెంకట్రాముడి తండ్రి సీతయ్య రెండు మూడు దుప్పట్లు కప్పుకున్నా చలికి ఆగలేక వణుకుతున్నాడు. ఆయన మంచం పక్కనే ఆయన భార్య సుబ్బమ్మ పైట చెంగును నెత్తిమీది నుంచి ముసుగేసుకుని కూర్చుంది. ఆ గుడ్డి వెల్తుర్లో కూడా ఆమె నుదుటి మీది అర్థ రూపాయంత కుంకుం బొట్టు మిలమిలమని మెరుస్తూంది. మంచానికీ, కింద కూర్చున్నవాళ్ళకూ మధ్య నాలుగైదు పొగాకు బేళ్ళు బరువుగా పడున్నాయి.

ఆ గదంతా రొచ్చు రొచ్చుగా తయారై చాలా సేపయింది. ఎవరి చంటిపిల్ల గుడ్డలు పాడుచేసిందో కాని చుట్ట వాసన, కంపువాసన కలగలసిపోయింది. ఎటు నుంచో చొరబడుతున్న గాలి చెట్టంత మనుషుల్ని మంచుకొండల్ని చెయ్యాలన్న తపనతో వుంది.

బయట వాన తగ్గే సూచనేమీ లేదు. రాత్రి ఏ జామైందో తెలీడం లేదు. గాలి అంతకంతకూ పెరుగుతోంది. చిన్నపిల్లలు భయం భయంగా తల్లుల ఒళ్ళోనో, తాతల తండ్రుల తొడల మీదనో గువ్వల్లా ఒదిగి కూర్చున్నారు.

'ఈ గండం గడిచి గట్టెక్కి అవతల పడితే అంతే చాలన్నట్లుంది' అక్కడి అందరి పరిస్థితి.

సీతయ్య మంచంలో చలికి వణుకుతూనే వున్నాడు.

గురవయ్య చిన్నగా లేచి సీతయ్య మంచం దగ్గరకు వచ్చేడు. సీతయ్య పెదనాయన కొడుకే గురవయ్య. సీతయ్య ముఖమ్మీద నుంచి దుప్పటి తొలగించి చూసేడు. ఆయన ముఖమ్మీద పాయలు పాయలైన ముడుతలు ఆయన వృద్ధాప్యాన్ని సూచిస్తున్నాయి. కళ్ళ కింద నల్లని గోతులు ఆయన వారం రోజుల అనారోగ్యాన్ని గుర్తుతెస్తుంది. గురవయ్య ఆయన మీదకు వంగి ''అన్నా! అన్నా!!'' అని రెండు సార్లు కేకేసేడు. మొదటి కేకకు ఆయన ఒళ్ళు కదిలింది. రెండో కేకకు ఆయన కళ్ళు ఒదులై తెరుచుకున్నాయి. ఏమిటన్నట్టు ఆయన కళ్ళు చూసేయి.

''చలిపుట్టడంలా! అసలే నీ ఒంట్లో బాగోలేదు. ఇక్కడంతా నేల తడిసిపోయింది. పరమటింట్లో పడుకుందువుగాని లేచి నిలబడగలవా?'' అడిగేడు.

సీతయ్య తల అడ్డంగా ఊపి గురవయ్యకు తన పక్కనే మంచమ్మీద చోటు చూపించి కూర్చోమన్నాడు.

''వాన తగ్గిందా!'' అడిగేడు సీతయ్య.

''ఇది తగ్గే వాన గాదు. గాలోన!'' అరిచేడు గురవయ్య. ఆ ఇంట్లో ఇప్పుడెంత అరిచినా ఆ అరుపులు గాలీవాన హోరులో గుసగుసగా కలుస్తుంది.

సీతయ్య కుడిపక్కకు తిరిగి అందర్నీ ఒకసారి చూచి ''మనోల్లందరున్నారు గాని, వందనంగాడు లేడేందిరా గురవయ్యా!'' అడిగేడు.

ఉలిక్కిపడ్డాడు గురవయ్య.

ఇటీవల విజయవాడ తుమ్మలపల్లి క్షేత్రయ్య కళాక్షేత్రంలో సుమధుర కళానికేతన్ వారి వార్షికోత్సవాల సందర్భంగా ప్రదర్శించిన 'స్వామి అయ్యప్ప' నాటకంలో ఆచంట బాలాజీ నాయుడు, మాస్టర్ రవిశంకర్ పాల్గొన్న దృశ్యం

1989 రంజని - నందివాడ భీమారావు అవార్డు కథల పోటీలో ద్వితీయ బహుమతి పొందిన కథ.

"అవును. వందనంగాడి కుటుంబం గాలోనలో ఇరుక్కుపోయింది" చిన్నగా అన్న ఆ మాటలు సీతయ్య చెవిన పడనే లేదు.

గురవయ్య ఆలోచనలో పడ్డాడు.

ఊరి చివర తాటాకుల ఇల్లు... అదేమంత గట్టిదీ కాదు.

పాపం వందనమూ, వాడి కొడుకు తిరుపాలూ, బాలింత కోడలు సరస్వతీ, నెలల పసికందూ... ఎలా వున్నారో ఏమో?

బయటేమో భీకరంగా గాలోన...

గురవయ్య మనసు మనస్సులో లేదు.

*　　　*　　　*

పాతిక ఏళ్ళ వెనక...

ఒంగోలు చుట్టుపక్కల ఊళ్ళల్లో కరువొచ్చి జనం తిండికి మాడతా వుంటే అర్ధరేత్రి దొంగల బండెక్కి బిట్రగుంటలో దిగేరు సీతయ్యా, గురవయ్యా, సీతయ్య జీతగాడు మాదిగ వందనమూ. రైలు వ్యాగన్లు దోచుకున్న సెటిల్మెంటోల్లు అక్కడకు జొన్నలు తెచ్చి చవగ్గా అమ్ముతారని విన్నారు వాళ్ళు. తెల్లారి జొన్నలు కొని స్టేషన్‌కు తెచ్చేరు. స్టేషన్ నిండా ఎటు చూచినా తెల్లగుడ్డల చెక్కింగోళ్ళున్నారు. వీళ్ళ దగ్గరా ఛార్జీలకు డబ్బుల్లేవు. అప్పుడే ఎవరో చెప్పేరు వాళ్ళకు — కావలిదాకా వెళ్ళగలిగితే చెకింగు అక్కడ నుంచి వుండదని.

అంతే! ముగ్గురూ నెత్తిన జొన్నల బస్తాలుంచుకుని అడివికి అడ్డంబడి వాగులూ వంకలూ, చెట్లూ పుట్టలూ దాటేరు.

సగం దూరం నడవగానే అలవాటు లేని పనిగావడాన సీతయ్య అన్నాడు —

"ఒరే వందనమా! నాలుక పిడచగట్టకపోతుంది. నడిచే ఓపిక లేకుండా పోయింది. ఏమీ తినకుండా ఇక మీద నేనొక్క అడుక్కూడా కదపలేమురా!"

చుట్టూ అనంతంగా పరుచుకున్న జపాన్ తుమ్మ చెట్లు... దూరదూరంగా ఊరిస్తున్న ఎండమావుల జలలు... ఎండాకాలం మిట్ట మధ్యాన్నం సైనికుల్లా మోరలెత్తి కదుల్తున్న వలసొచ్చిన ఆవుల మంద...

"కాపా! ఇక్కడ ఆవుల మంద తిరుగాడుతుందంటే ఏడనో మంచినీళ్ళ కుంట వుండే వుండాల. అదే జాడ్ తెలుస్తే నీళ్ళు తాగైనా పాణం నిలుపుకోవచ్చు" అన్నాడు వందనం.

వెతగ్గా వెతగ్గా మంచినీళ్ళ కుంట కనబడింది వాళ్ళకు. తేలిపోతున్న ప్రాణం తిరిగొచ్చినట్టయింది. ముగ్గురూ కడుపారా నీళ్ళు తాగేరు. ఆనందంగా ఆ నీళ్ళల్లో మునిగేరు. వందనం ఆ కుంటలో దొరికినన్ని బురద మట్టలు పట్టేడు. చిదుకులు పోగేసి మంటలో కాల్చేడు. ఆవురావురుమంటూ తిని త్రేవ్‌మని తేన్చేరు వాళ్ళు.

అదుగో అప్పుడు చూచేడు సీతయ్య సాగులో లేకుండా పడున్న భూముల్ని. మట్టిని ఆరాగా పిసికి చూచేడు. సాగులోకి తెస్తే ఈ నల్లమట్టిలో మణులూ మాన్యాలూ తీయొచ్చనుకున్నాడు. ధర విచారం చేసేడు. ఉత్తరాదిన నాలుగెకరాలు అమ్మితే ఇక్కడ ఇరవై ఎకరాలు కొనొచ్చునని లెక్కలు కట్టేడు.

తనకున్న నాలుగు గొర్ల పొలమూ అమ్మి అక్కడ పొలం తీసుకున్నాడు. తనతోపాటు తోబుట్టువున్నీ, చిన్నాయన, పెదనాయన కుటుంబాల్ని వెంటతెచ్చుకున్నాడు. గుడ్డలుతకడానికి చాకలి కోట్లింగాన్నీ, చాకిరీ చేయడానికి దిక్కులేని మాదిగ వందనాన్నీ రమ్మన్నాడు.

ఆ మంచినీళ్ళ కుంటకు కాస్త ఎగదాల్ని ఇరవై కుటుంబాలవాళ్ళూ గుడిసెలు వేసుకున్నారు. చాలా ఏండ్లదాకా ఎవరూ గట్టి ఇల్లు కట్టుకోలేదు. తర్వాత పదిహేనేండ్లకు పుగాకు బాగా పండి విపరీతమైన లాభాలు రాగానే సీతయ్య తెంపుచేసి ఆ ఎడారిలో మిద్దె ఇల్లు కట్టేడు. ఆయన్ని చూచి మిగతావాళ్ళు ఆలోచనలో పడ్డారు.

"దిక్కుమాలినూరు దిక్కుమాలిన సంత ఒక గుడా, ఒక బడా? ఏముందని ఈడ? ఈ అడవిలో ఏ అపరాత్రో నలుగురొచ్చి నాలుగు బాది ఉన్నది కాస్తా లాక్కుని పోతే దిక్కేముంది? ఎవుడికన్నా పాణమ్మీదికొచ్చి చావుబతుకుల్లో వుంటే ఒక డాక్టరా? ఒక రోడ్డా? అడివిలో దీపం బెట్టినట్టు ఈ ఎడారిలో అంతంత ఖర్చుపెట్టి ఇల్లెందుకు" అన్నారు కొందరు.

"ఊరు ఎల్లకాలం ఇట్టానే వుండుద్దా? మనం ఇండ్లు కట్టుకున్నాక ఎవల్లో ఒకళ్ళు రాకుండా వుంటారా? మనకున్న ఆస్తులన్నీ ఈడనే వున్నప్పుడు ఇంక ఎటు పోతాం? ఉత్తరాది నుంచి పత్తి ఎయ్యడానికి పొలాలు కావాలని నిరుడు నలుగురైదుగురు తిరిగిపోలేదూ?" మరికొందరు ఇలా వాదించేరు.

చివరికి ఎవరి తాహతుకు తగ్గట్టు వాళ్ళు గుడిసెలు తీసేసి వాటి స్థానంలో గట్టి ఇండ్లు కట్టుకున్నారు. ఆఖరుకు ఒంటరోడు సాకలి కోట్లింగం కూడా! అక్కడ ఇల్లులేంది ఒక్క మాదిగ వందనానికే.

వాడు కట్టుబట్టల్తో పెళ్ళాం పురుట్లోనే పోతే మూడేళ్ళ కొడుకుని సంకనేసుకుని సీతయ్యతో పాటు దిగేడు. వాడు గంజే తాగేడో, పాయసమే తిన్నాడోగాని చాకిరి దగ్గర మాత్రం కాడెద్దు బలంతో చేసేడు. సీతయ్యకు ఆ ఊళ్ళో అందరి కంటే నాలుగెకరాలు ఎక్కువ పుట్టడానికీ, నాలుగు గొడ్లు ఎక్కువ కావడానికీ- అంతెందుకు? మిగతా అందరికంటే సీతయ్య ఉన్న తంగా వుండడానికి వాడి కండలూ, శ్రమా, చెమటా, నెత్తురూ సమస్తం ఊపిరిగా పోసేడు. వాడెప్పుడూ ఒళ్ళు దాచుకుని ఎరగడు.

కొడుకు చేతికంది పెద్దోడయ్యేకొద్దీ వాణ్ణి తనతో సమానంగా చాకిరీ చేయించేడు వందనం. తిరుపాలు మనసు ఎదిగి "అందర్కీ ఇల్లుంటె మన కెందుకు లేదు. మనమీ గొడ్ల కాష్టంలో ఎందుకుండాలి?" అనడి

ఆటోగ్రాఫ్ - ఫోటోగ్రాఫ్

"వీర గంధము తెచ్చినారము
వీరుడెవ్వడో తెల్పుడీ?" అను వీర గీతమును రచించి, మరో వంక భావ విప్లవ రథ సారథిగా తెలుగు సాహిత్యాన్ని నడిపించినవారు త్రిపురనేని రామస్వామి చౌదరి.

హేతువాద ఖడ్గాన్ని చేబూని తదనుగుణంగా రచనల్లో ప్రకటించిన భావాలను నిజ జీవితంలో ఆచరించి చూపిన వ్యక్తి. సాహిత్యంలో కవిరాజు స్పృశించని అంశం లేదు. కథ, నాటిక, విమర్శ, గేయం అనేకం ఆయన కలం నుండి జాలువారాయి. వర్ణ ద్వేషానికి వ్యతిరేకంగా ఎన్నో గ్రంథాలు రచించారు. వానిలో కురుక్షేత్ర సంగ్రామం, శంబుక వధ, ఖూనీ మొదలైనవి వున్నాయి. సూత పురాణంలో "జోతలు" ప్రతి ఆంధ్రుడు దృష్టిలో వుంచుకోవలసినవి. ప్రసిద్ధ రచయిత గోపీచంద్ ఈయన కుమారుడే.

సేకరణ: వై. రాజశేఖర్
శాగూర్ లైబ్రరీ దగ్గర, గాంధీనగర్, ఏలూరు-534 062

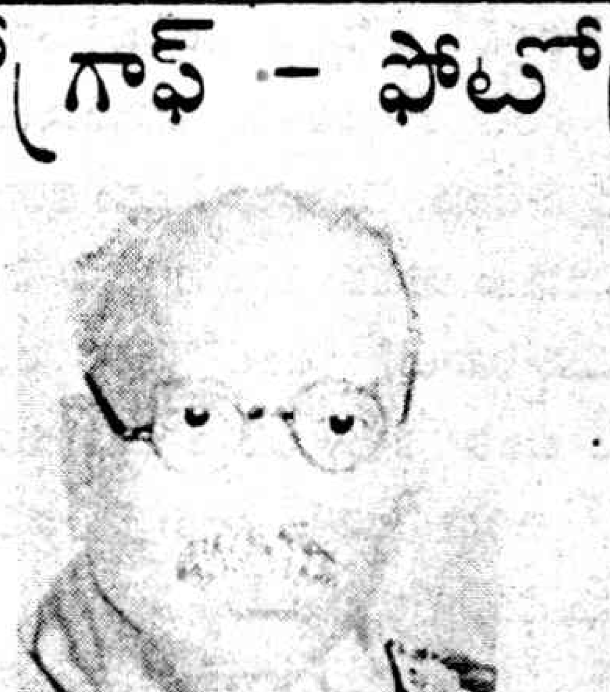

త్రిపురనేని రామస్వామి చౌదరి

26-1-90 ఆంధ్రప్రభ సచిత్ర వారపత్రిక

ఈవారం కథ

గితే—

"ఒరే తిరుపాలూ! మనం మాదిగోళ్ళంరా! మనకు మదులూ మాన్యాలూ వుండవు. ఎప్పుడైనా, ఎక్కడైనా మనం కాస్త భూమీ, బలమూ వున్న కాపును కనిపెట్టుకు మండాల్సిందే" అనేవాడు వందనం.

చిన్నప్పుడు ఎప్పుడైనా సీతయ్య కొడుకు వెంకట్రాముడూ, మిగతా పిల్లలూ కోతికొమ్మచ్చో, బచ్చాలాటో ఆడేప్పుడు తిరుపాలు వెడితే వాడిని ఒక పురుగుని, అదీ గొంగళి పురుగుని చూచినట్టు చూచేవాళ్ళు. ఒకసారి వెంకట్రాముడు మిగతా పిల్లల్తో నడిచి పక్కూరికి బడికి వెళుతుంటే వీడూ బడికెడతానని వందనాన్ని అడిగితే—

"ఒరేయ్ మేము నీకు కాపులంరా! అయినా జీతగాడి కొడుకు ఎద్దుముడ్డి పొడుచుకోవాలేగాని చదూకొమ్మని ఎవ్రడా నీకు చెప్పింది?" అన్నాడు వెంకట్రాముడు.

అది విని తిరుపాలు కోపంగా "ఒరేయ్! నువ్వేరా ఒరే!" అని వెంకట్రాముడి చెయ్యిని గట్టిగా కొరికి తూరుప్పొలం తాటి చెట్ల గుంపులోకి పరుగెత్తేడు.

ఇదంతా చూచిన వందనం "ఆ అయ్యా, నేనూ ఎంత ఒద్దికగా వున్నామో! పిల్లనాయాలు పిల్ల చేష్టలూ" అంటూ కోపంగా తిరుపాలు వెంట పరుగెత్తేడు.

వెంకట్రాముడికి చదువబ్బక పది ఫెయిలవగానే స్కూలు మానిపించేడు సీతయ్య.

"వాడేమన్నా చదివి ఊళ్ళేలాల్నా ఏంది? నాకున్నది వాడొక్కడే నలుసు. నేను సంపాదించింది కాలు మీద కాలేసుకుని కూకుని తిన్నా వాడి తర్వాత మూడు తరాలు బతకొచ్చు" అనేవాడాయన.

ఇప్పుడు సీతారామయ్య పొలమంతా వెంకట్రాముడే దగ్గరుండి చేయిస్తున్నాడు. వందనం రెక్కలు విప్పకుని వాకిరీ వెయ్యలేని స్థితికొచ్చేడు. ఊరి బయట పోరంబోకులో వాడికో తాటాకుల గుడిసె వేయించి ఇచ్చేడు సీతయ్య. వందనం స్థానాన్ని తిరుపాలు తీసుకున్నాడు.

అదే సంవత్సరం ఉత్తరాదినున్న మేనకోడలు సమర్తాడిందని తెలిసి వందనం తన కొడుక్కి పెళ్ళాంగా తెచ్చుకున్నాడు. వాళ్ళిద్దరూ మొగుడూ పెళ్ళాలని ఎప్పుడో చిన్నప్పుడే ఆ పిల్ల పుట్టకముందే అనుకున్నారట.

మరుసటి ఏడు వానలు బాగా కురిసి పచ్చజొన్నలు రాశులు రాశులు పండేయి. ఎవురి ఇంటి ముందు చూచినా పాతర్లలో జొన్నలు నిలవబోసేరు. మెట్టవరి విపరీతంగా పండి కోతలప్పుడు వరికంకులు బరువుగా భూమ్మీదికి వాలేయి. వెంకట్రాముడు కలగన్నట్టుగా ఆ ఏడు పది ఎకరాలు బుడమ వడ్లు నారు పోసేడు. కోతలు పూర్తయి కుప్పలనాటికి కల్లంలో చేరిన వరి మోపుల్ని చూస్తుంటే అంతా కళ్ళు తిప్పుకోలేకపోయారు.

అదుగో సరిగ్గా అప్పుడే అక్కడే వచ్చింది పేచీ వెంకట్రాముడికీ, తిరుపాలుకీ.

ఆ రోజు కల్లం దగ్గర కాపలాపండుకోవాలన్నాడు వెంకట్రాముడు తిరుపాలుని.

"వీలుకాదు బాబూ! ఇంటికాడ నా ఆడిది ఒక్కతే వుండుద్ది. దానికిప్పుడు నిండు నెలలు. ఏ నిమిషాన ఏం జరుగుద్దో? రాత్రిపూట అవసరమైతే నలుగు రాడోల్లని పిలవడానికి మనిషి వుండాలి. అంతగా అయితే మా

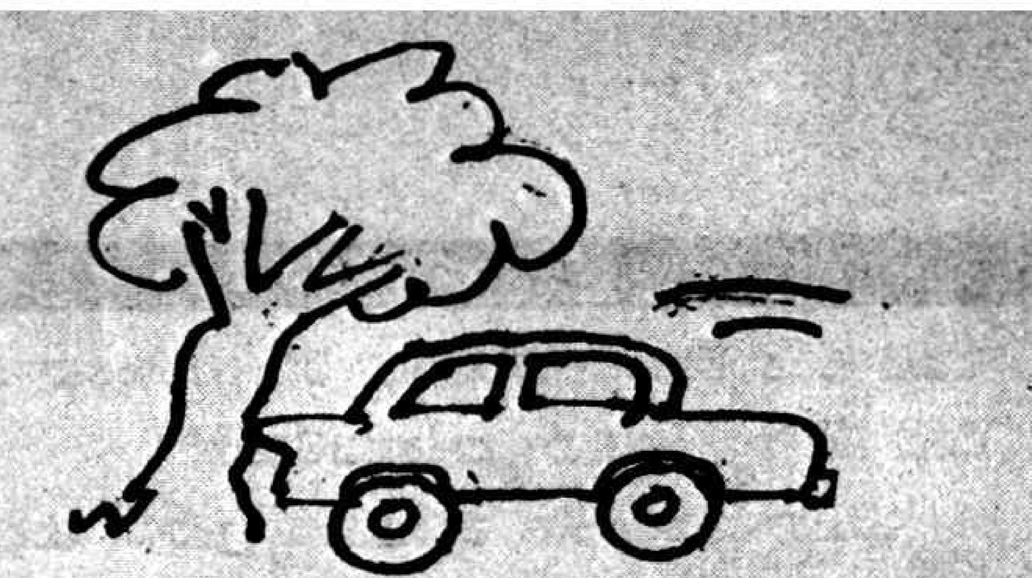

"ఈ స్పేర్ పార్టుల వ్యాపారం ఎప్పట్నుండి మొదలు పెట్టారు?" సతీష్‌ను అడిగాడు హరీష్.

"నా కారు చెట్టుకు గుద్దేసినప్పటి నుండి!" బదులిచ్చాడు సతీష్ —కె. జనార్దన్

అయ్యొచ్చి కల్లం దగ్గర పండుకుంటాడు" అన్నాడు తిరుపాలు.

"మీ అయ్యకా చూపు సరిగ్గా ఆనదు. అంత పంటను కల్లంలో వదిలి పెట్టి నువ్వు పెళ్ళాంతో కులకడానికి వీలు కాదన్నాడు." వెంకట్రాముడు.

"మాటలు మర్యాదగా రానియ్యండే! మీ క్కావలసింది కావిలి పడుకోవడమే అయితే నేనైతే ఏంది? మా అయ్యయితే ఏంది" అన్నాడు తిరుపాలు.

మాటా మాటా పెరిగింది. నువ్వెంతంటే నువ్వెంతనుకున్నారు. అనుకుని ఆ పయిటాల పూట ఇంటి దారి పట్టేరు. చీకటి పడింది. పుచ్చపువ్వులా మిడిసి పడటానికి చంద్రుడు ముస్తాబవుతున్నాడు.

వందనం కొడుక్కి ఏం నచ్చ చెప్పేడో ఎంత బతిమాలాడాడో కాని కల్లం కాడికి తిరుపాలే చేరుకున్నాడు. తిరుపాలు రాడేమోనని అంతకుముందే వెంకట్రాముడు అక్కడకు చేరేడు. ఇద్దరూ ముఖాముఖాలు చూచుకున్నారు. వెంకట్రాముడు తన మాటే నెగ్గినందుకు లోలోన సంతోషించేడు. తిరుపాలు చుట్ట కాల్చుకుని ఎద్దులకు ఎండు గడ్డి వేసొచ్చేడు. నీళ్ళు పుక్కిలించి ఊసి గొంతు తడుపుకున్నాడు. మంచం కల్లం మధ్యలో వేసుకు పడుకుని కాస్సేపు బిగ్గరగా డ్రామా పజ్జాలు పాడి అలాగే నిద్రలోకి జారిపోయేడు.

బుర్రు పిట్ట బుర్రు బుర్రుమని కూస్తూ ఆకాశంలో కలియ తిరుగుతోంది. రాత్రంతా ఆదమరచి నిద్రలో ఊగుతోంది. పైన మేఘాలు ఎగిరే కొంగల నృత్యంలా కదుల్తున్నాయి. అమృత మంత స్వచ్ఛమైన వల్లగాలి శరీరాల్ని ఆప్యాయంగా పెన వేసుకుంటోంది. గలగలమని పారుతున్న సెలయేటి నీటిలో పాముకటి అతి సునాయాసంగా ప్రవాహం వాలులో జారుతోంది. ఆ వాగొడ్డున ఎర్రగా పండిన టమాటో తోటలో రెండేరెండు నక్కలు ముద్దులాడుకుంటున్నాయి.

సరిగ్గా అప్పుడు జరిగిందది.

తిరుపాలు మంచానికి తూరుప్పక్కన కల్లంలోని వరి మోపుల్లోంచి హఠాత్తుగా భగ్గున మంట లేసింది. ఆ మంట అలవోకగా అలా అలా వ్యాపిస్తూ తిరుపాలు నిద్రని తినేసింది.

"అయ్యయ్యో! మంటలు మంటలు" అని అరిచేడు తిరుపాలు. మంచం దిగి కొష్టం ముందుకు పరుగెత్తేడు. ఆ మంటలు ఆ ప్రశాంత వాతావరణంలో కడుపుతో నిండిన వరికుప్పల కల్లాన్ని తనలోకి రారమ్మని ఆహ్వానించింది. కొష్టాల కాడి నుంచి జీతగాళ్ళు పరుగెత్తుకొచ్చేరు. వెంకట్రాముడూ లేచేడు.

"మంటలు, మంటలు" అని అప్పటికే కళ్ళం చుట్టూ వెర్రిగా అయోమయంగా తిరుగుతున్నాడు తిరుపాలు. వెంకట్రాముడి నిద్ర దిగిపోయేసరికి పది ఎకరాల నిండైన పంట మసి అయింది.

అప్పుడు అరిచేడు వెంకట్రాముడు ఆ ఎర్రికేక. "అమ్మ లంజకొడకా! ఎంత పని చేసేవురా" అంటూ.

తిరుపాలు పరుగెత్తడం ఆపేడు. వాడికేమీ అర్థం కాలేదు. అర్థం అయ్యేసరికి "నీ కళ్ళ నిండా విషమేరా!" అంటూ వెంకట్రాముడు ముల్లు గర్ర అందుకుని ముంచుకున్నాడు. కాస్సేపటికి తిరుపాలు తల చిట్లిపోయి ఒళ్ళంతా గాయాల చీకటైపోయాడు. ఆపేడే తిరుపాలు సీతయ్య కమతంలోంచి తప్పుకున్నాడు.

రావాల్సిన డబ్బులు గానీ కొలవాల్సిన వడ్లు గానీ వీళ్ళడగా లేదు వాళ్ళియ్యాలేదు. అంతటితో సీతయ్యకూ వందనానికీ ఉన్న ఏభై ఏళ్ళ బంధం తెగిపోయింది.

తిరుపాలిప్పుడు వాళ్ళ పొలంలోనూ వీళ్ళ పొలంలోనూ ఊళ్ళోనే కూలి పని చేసుకుంటున్నాడు. మళ్ళీ ఏరువాక నాటికి ఈ ఊరిడిచి పెట్టి వేరే ఊళ్ళో జీతానికుండాలని నిశ్చయించుకున్నాడు వాడు. ఇది జరిగి మూడు నెల్లయింది.

* * *

వాన జోరు తగ్గిందీ లేనిదీ అంతుబట్టడం లేదు. గాలి మాత్రం గుండెల్ని హడలెత్తిస్తూంది. ఎక్కడ్నో "ధఢేల్ ధఢేల్" అన్న రేకుల శబ్దం గాల్లో వినబడింది. అందరూ తల్లడిల్లిపోయారు.

"కాపా! ఏడవో పుగాకు బ్యార్నీల రేకులు గాల్లోకి లేచినట్టుంది." అన్నాడు సాకలి కోటి లింగం.

"ఒరేయ్! ఏమీ భయపడమాకండ. ఎన్ని కూలిపోయినా ఈ ఇంటికేమీ కాదు." అరిచేడు గురవయ్య.

ఇంకెవరో గురవయ్యను అడిగేరు.

"ఎగదాల ఊళ్ళల్లో పంట చెర్వులు తెగి మనూరి మీదకు ఎల్ల వొచ్చి పడితే ఎట్టా?"

"ఎవ్రడా ఆ ఎర్రి గొడ్డు! చుట్టూ ఉన్న ఊళ్ళకన్నా మనూరే మిట్టమీదుంది. ఊళ్ళన్నిట్నీ ముంచిగాని మనూర్ని ముంచదు వరద" గురవయ్య కంఠం వణికింది.

ఆ ఇంట్లో వాళ్ళందరికీ ప్రాణాల మీద ఆశ పోయింది. సీతయ్య వణకడం కూడా ఎక్కువైంది.

వెంకట్రాముడు లాంతరు తీసుకొచ్చి తండ్రి ముఖమ్మీద వెల్తురు పడేట్టు పెట్టేడు. ఆ వెల్తురికి సీతయ్య కళ్ళు తెరవకుండానే "వెంకట్రాముడూ" అని పిలిచేడు. పిలిచి జవాబు కోసం చూడకుండా.

"ఈ సరి నన్ను బతకనిచ్చేట్టు లేదురా! ఇదే ఆఖరు గాలోన కామాల నా జీవితానికి. ఈ కట్టె నుంచి జీవి ఎగిరిపోయే సమయం వచ్చినట్టుంది." అని ఆగి "మీ అమ్మ ఏడుందిరా?" అడిగేడు. సుబ్బమ్మ నీళ్ళు నిండిన కళ్ళతో సీతయ్య మంచ మ్మీదకు వంగింది.

"ఏమేవ్! నాదో కోరికుంది తీరుస్తావా? నా కిప్పుడు వాగా నిప్పుల్లో కాల్చిన ఎండు చేప ముక్కలు తినాలనుంచే" అన్నాడు సీతయ్య. ఆ మాట చెప్పినప్పుడు ఎందుకనో చెయ్యపు గాలి కూడా కాసేపు ఆగి ఏంది.

సుబ్బమ్మ నిర్ఘాంతపోయి మంగళ సూత్రాన్ని మరోసారి కళ్ళకద్దుకుంది.

"వీడికి చిన్నప్పటి నుంచీ చేపలంటే ఎంతిష్టమో! చావబోతూ కూడా దాన్నే కోరుతున్నాడు." అని తలచేడు గురవయ్య.

"అవిప్పుడు ఎక్కడ దొరుకుతాయే నాయనా?" అడిగేడు వెంకట్రాముడు. సీతయ్య నోరిప్పలేదు.

కింద కూర్చున్న జనంలోంచి ఎవరో ఎవర్నో అడిగేరు, వాళ్ళు ఇంకెవర్నో అడిగేరు

అడిగి "లాభం లేదు ఇక్కడ ఎవరింట్లోనూ దొరక"దని తేల్చేరు. తర్వాత చాలా సేపటికి సాకరి కోట్లింగం అన్నాడు.

"చినకాపా! మాదిగోడు వందనం లేడూ! వాడైతే నీను లేందే ఒక్క పూటా గొంతులోకి వేళ్ళ పోనియ్యడు. వాడికి ఎండు చేపలంటే అంత పిచ్చి. వాడి దగ్గర దొరుకుతాయి".

అంత భయంలోనూ సుబ్బమ్మ కళ్ళు మిల మిలా మెరిసేయి. "విన్నావా!" అన్నట్టు కొడుకును చూసింది వెంకట్రాముడు తల దించుకున్నాడు.

తిరుపాలు కమతం మానేసిన దగ్గర్నుంచీ వాళ్ళెప్పుడూ ఒకరి కొకరు ఎదురు పడి ఎరగరు. వందనం కూడా రావడం మానుకున్నాడు.. ఇప్పుడేమో ఎప్పుడూ నోరు తెరిచి నాకిది కావాలని అడగని తండ్రి కోరిన కోరిక.

బయట మళ్ళీ ఏదో కూలిన శబ్దం......

'అంబా' అన్న పశువు కేక......

మళ్ళీ అందరూ ఉలిక్కి పడ్డారు.

అప్పుడు అనుకున్నాడు వెంకట్రాముడు "ఈ రాత్రి ఎలానూ సవ్యంగా తెల్లారేట్టు లేదు. ఈ మిద్దె ఉండేదీ తెలవదు. కూలేదీ తెలవదు. తెల్లారిందాకా ఎవరు బతికేదీ ఎవరు పోయేదీ అసలే తెలీడం లేదు. దీనికంటె తండ్రి కోరిక తీర్చడం సబబుగా తోచింద తడికి"

"నాతో ఎవరన్నా వస్తారా?" అడిగేడు వెంకట్రాముడు గొడ్ల మెడ తాళ్ళు విప్పడం మర్చిపోయి వచ్చిన రాఘవులు నేనూ వస్తానన్నాడు.

"నేను కూడా......" అన్నాడు గురవయ్య మనవడు.

ముగ్గురూ గోనె సంచులు చుట్టుకున్నారు." జాగ్రత్తరా రాముడూ! అని "మీతో పాటు వాళ్ళనూ ఇక్కడికి తీసుకురండి." అంది సుబ్బమ్మ.

మళ్ళీ "బొయ్యి"మని పెనుగాలి ఆ ఇంట్లో బీభత్సం చేసింది.

గాలోన వాళ్ళను ముందుకు నడవనీయకుండా వెనక్కి తోస్తూంది. వాన చినుకులు పెద్ద పెద్ద రాళ్లతో బాదినట్టు బాదుతున్నాయి. చెరువు కట్ట మీది గంగిరేగు చెట్టు ఎప్పుడో నీళ్ళల్లోకి వాలింది. రెండు మూడు బ్యార్నీలు కూలిపోయాయి. చెరువు కట్ట ఇప్పుడో ఇంకా స్సేపట్లోనో తెగేట్టుంది.

రాఘవులు కాలికేదో చుట్టుకుంది. కెవ్వుమని అరిచేడు. ఎవరూ చూడకముందే పెద్ద పామొకటి జరజరా జారిపోయింది. "ఏమీ లేదులే". అనుకున్నారు వాళ్ళు. రాఘవులు ఇంటి ముందాగేరు. గొడ్లన్నీ ఎప్పుడో కట్టు

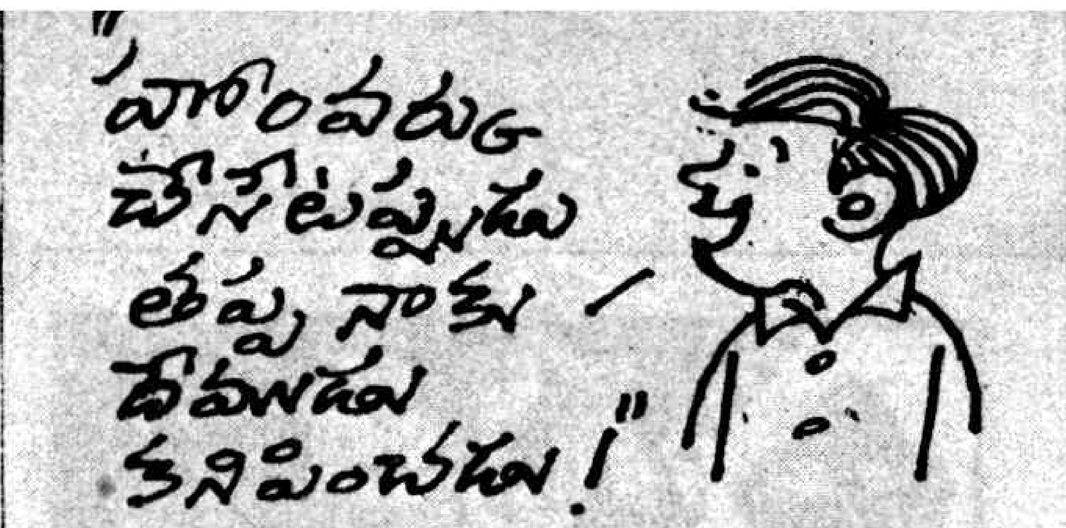

"నువ్వు అన్నం తినేముందు దేవుణ్ణి ప్రార్థిస్తావా?" ప్రశ్నించింది టీచర్ రామూని.

"అవసరం లేదు టీచర్. మా అమ్మ చాలా బాగా వంట చేస్తుంది" చెప్పాడు రాము.

— గొల్లపూడి శైలజ

గొయ్యల్ని తెంపుకున్నాయి. వాయిస నెల దూడ మాత్రం కట్టుమట్లోనే వుంది. దాని తల్లి బర్రె కాబోలు భీతావహంగా దూడ చుట్టూ తిరుగుతోంది. రాఘవులు దూడ మెడతాడు విప్పేడు. బర్రె దూడ వెంగున చీకట్లో కలిసేయి.

వందనం గుడిసె ముందాగేరు వాళ్ళు. వెంకట్రాముడు రెండు మూడుసార్లు తలుపు నెట్టగానే కొద్దిగా తెరుచుకుంది. ఏవో మసక ముఖాలు మెరుపు వెల్తుర్లో మెరిసేయి. ఒక్కొక్కరే లోపలికెళ్ళగానే మళ్ళీ మూసుకున్నాయి.

లోపలంతా చీకటిగా వుంది. వెంకట్రాముడు టార్చి లైటు వేసేడు.

అప్పటికే గుడిసెలోకి నీళ్ళొచ్చేయి. ఉన్న ఒకే ఒక మంచాన్ని వాల్చుకుని తండ్రీ కొడుకు లిద్దరూ తలుపు పక్కన కూర్చుని దాన్ని గాలికి తెరుచుకోనీయకుండా గట్టిగా పట్టుకున్నారు. తలుపు ఊడిన మరుక్షణం ఆ గుడిసె గాలి నిండిన బెలూన్లా ఎప్పుడో లేచి పోయేది. నిట్రాడుకు కట్టున్న గుడ్డ ఉయ్యాల్లో నెలల పసికందు కదలక మెదలక పడుకుంది. వందనం కోడలు సరస్వతి ఆ ఊయ్యాల్ని గట్టిగా పెనవేసుకుని నుంచుంది.

"ఏం బాబూ! ఇటొచ్చేరు?" అన్నాడు వందనం తేరుకుని.

ఈ గాలోన నుంచి వాళ్ళను తీసుకెళ్ళడానికి వచ్చేరని తలచేడు అతను. వెంకట్రాముడు ఏమీ మాట్లాడలేదు.

"సీతయ్య పెద బాబుకు వంట్లో ఏమీ బాగోలేదు." అన్నాడు గురవయ్య మనవడు.

"ఏమైంది బాబూ!" ఆత్రతపడ్డాడు వందనం.

"ఏమో వందనమా! నేనిక బతకనని గిలిగిలిగా మాట్లాడుతూ ఏవేవో కలవరిస్తున్నాడు. నీదగ్గరుంటే రెండు ఎండు చేపలు కావాలని కోరేడు" వెంకట్రాముడి కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరిగేయి.

"ఉన్నయ్యో లేవ్లో! నేను కమతం చేసేప్పుడు మాది గోన్నని కూడా చూడకుండా ఎండు చేపలు నాతో కాల్చించుకుని ఎవరికీ తెలవకుండా తినేవాడు." అని పైకి లేచేడు వందనం.

ఆయన లేవగానే తలుపును మరింత గట్టిగా పట్టుకున్నాడు తిరుపాలు.

సరస్వతి తడిసి ముద్దై ఉరుము ఉరిమి నప్పుడూ మెరుపు మెరిసినప్పుడూ ఊయ్యాల్లోని పసి కందును ఆందోళనగా చుట్టుకుంటూంది.

వందనం మూలన ఒక దాని మీదొకటి నిలబెట్టిన మట్టి కుండల్ని ఒక్కొక్కటే దించి అడుగు కుండలో నుంచి ఏదో బయటకు తీసేడు. అది పాములాగా చుట్టలా చుట్టుకుని మెలికలు తిరిగింది. అంత వలిరోనూ చెప్పలేని ఎండు చేప వాసన ఆ గుడిసెలో రహస్యంగా అల్లుకుంది.

"ఇదుగో బాబూ! ఒక్కటంటే ఒక్కటుంది. తీసుకెళ్ళు" అన్నాడు వందనం. తీసుకున్నాడు వెంకట్రాముడు. దాన్ని బనీను లోపల దాచి పెట్టేడు.

"వందనమా! అందరం మా ఇంటికి పోదాం పదండి. ఊరంతా అద్నే ఉన్నారు. గాలికి ఈ గుడిసె ఆగేట్టు లేదు." అన్నాడు వెంకట్రాముడు.

వణుకుతూ నుంచున్న సరస్వతిలో బతుకు మీది ఆశ తొలిసారిగా చిగురించింది. వందనం తిరుపాలుని చూచేడు. వాడు విసురుగా తల పక్కకుతిప్పుకున్నాడు.

వందనం ఆలోచనలో పడ్డాడు.

ఎప్పుడో ఈ ఎడారిలో బియ్యపు బస్తాలు మొయ్యడం...... సీతయ్య పొలాలు కొనడం...... ఆయన మిద్దె కట్టడానికి తనే ఒక్కొక్క ఇటుక బెడ్డ పేర్చడం...... పొద్దస్తమానం చాకిరీ......

కోడలు రావడం... కొడుకు తల పగలడం......

ఆ ఒక్క నిమిషంలోనే అన్నీ గుర్తొచ్చేయి. వాడికి ఒక్కసారిగా ఏం చెప్పాలో అర్థం కాలేదు.

"వందనమా! నీ కోడలేమో పచ్చి బాలింత. ఉయ్యాల్లో పసికందును చూసైనా నువ్వు రావాల్సిందే. ఇది పంతాలకూ పట్టింపులకూ పోవాల్సిన సమయం కాదు"అన్నాడు రాఘవులు.

వందనం మనిషి నిలువెల్లా ఊగుతూ పూనకం వచ్చినట్టు "వద్దు బాబూ! మమ్మల్నిలా సావనియ్యండి నాయన్లారా! ఇది ఊరు కావడానికీ మీరు పెద్ద మడుసులు కావడానికీ నా నెత్తురూ నా కొడుకు సగం నెత్తురూ మీ దోసిల్లలోనే పోసేం బాబూ! దిక్కు లేనోల్లం కదా మీరే దిక్కని మా రెక్కల్ని మీకేవరికిచ్చేం నాయనా! ఆకరుకు నాకు మనుషుల మీదే కాదు బాబూ! ఈ పెపంచికం మీదే బెమలు పచ్చేయి నాయనా! నువ్వేవాడైతే నా ఒక్కగానొక్క కొడుకు తల పగలగొట్టేవో ఆయాలే దేవుడు నమ్ము కళ్ళు తెరిచి చూడమన్నాడయ్యా! కాని బాబూ!......"

ఎక్కడో ఫెళఫెళమని ఉరుము ఉరిమింది. దాని వెనకే! "ఫకుక్"మన్న మెరుపు. సరస్వతి కళ్ళల్లోనూ వందనం కళ్ళల్లోనూ నీటి జల......

"కాని బాబూ! మేము పంటలు పండిచ్చి నలుగురి పాణాలు నిలబెట్టే వాళ్ళమే కాని గొడ్డలితో చెయ్యి నరికి నోటికాడి బువ్వ ఎగర గొట్టే వాళ్ళం కాదయ్యా! మాకూ మనసులుంటాయి నాయనా! సచ్చేటప్పుడైనా అందరం కల్సి సస్తామయ్యా. సావో బతుకోనా గుడిసె లోనే తేల్చుకుంటాం కాని మీరెల్లిపొండి బాబుల్లారా!" అని వందనం కొడుకునూ కోడల్నీ గుడ్డల ఊయ్యాల్నీ చూచేడు.

కొద్ది సేపటి తర్వాత ఇందాకటి ముగ్గురూ ఎండు చేపతో సహా గాలి వానలో తేలుతూ ఊళ్ళోకి వడుస్తున్నారు.

ఎవరి ప్రాణాలుంచేదీ ఎవరి ప్రాణాలు తీసేదీ తెలీకుండా గాలోన మరింత ఎక్కువవుతోంది. ●